

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA DIREKTORINING TA'LIM JARAYONINI MUVOFIQLASHTIRISHDAGI BOSHQARUV MEKANIZMLARI

Sirdaryo viloyati Guliston shaxar
17-Sonli DMTT direktori
Alimova Barno Abdinabiyevna

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimida direktorning ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishdagi boshqaruv mexanizmlari, pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish usullari hamda rahbarning boshqaruv kompetensiyasining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, ta'lim sifatini oshirish, pedagogik jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish va innovatsion boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish masalalari tahlil qilingan.

Аннотация. В данной статье рассматриваются управленческие механизмы директора дошкольной образовательной организации в координации образовательного процесса. Освещены вопросы эффективной организации педагогической деятельности, повышения качества образования, мониторинга и контроля, а также значение лидерских и коммуникативных компетенций руководителя. Кроме того, проанализированы современные инновационные подходы и методы управления в системе дошкольного образования.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, direktor faoliyati, boshqaruv mexanizmlari, ta'lim jarayoni, muvofiqlashtirish, pedagogik jarayon, monitoring, nazorat, innovatsion boshqaruv, pedagogik jamoa, ta'lim sifati, kommunikativ kompetensiya.

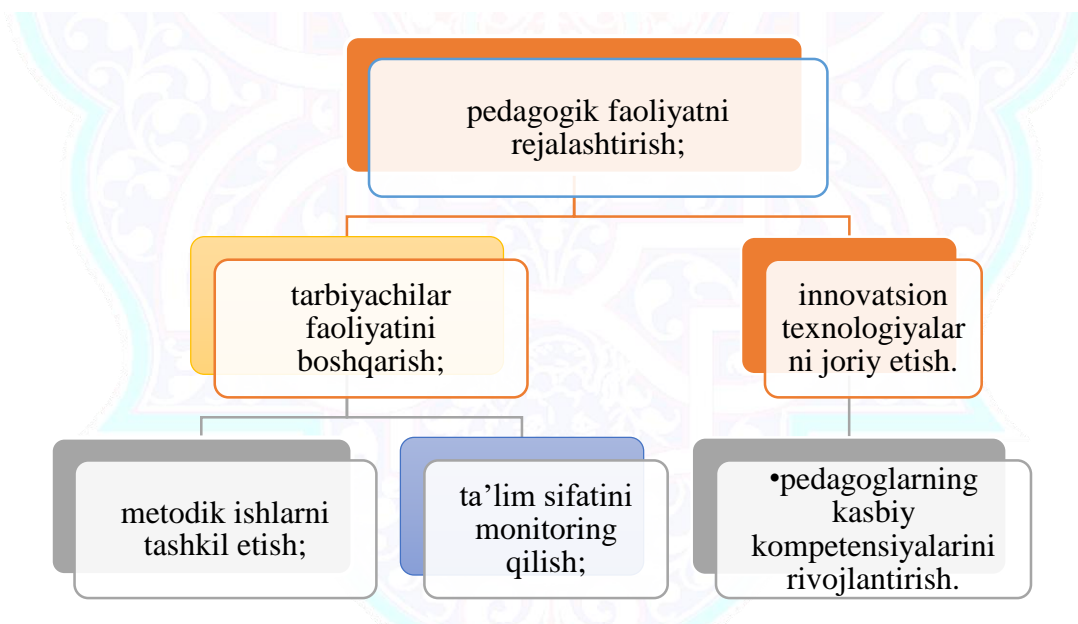
Ключевые дошкольное образование, директор, управленческие механизмы, образовательный процесс, координация, педагогическая деятельность, мониторинг, контроль, качество образования, лидерство, управленческая компетенция, инновационные технологии, педагогический коллектив, коммуникация, управление.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim jarayonlarini samarali boshqarish va muvofiqlashtirishni talab etmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori pedagogik jarayonlarni tashkil etuvchi, jamoani boshqaruvchi hamda ta'lim sifatini ta'minlovchi asosiy subyekt hisoblanadi. Shu bois direktorning boshqaruv faoliyati va ta'lim jarayonini muvofiqlashtirish mexanizmlari ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. *Direktorning asosiy vazifasi faqatgina ma'muriy ishlarni yuritish bilan cheklanib qolmaydi, balki pedagogik jarayonlarni ilmiy asosda tashkil etish, ta'lim sifatini doimiy monitoring qilish, pedagoglar faoliyatini yo'naltirish hamda jamoani yagona*

maqsad sari birlashtirishdan iboratdir. Shu bilan birga, u ta'lim muassasasida sog'lom psixologik muhitni shakllantiruvchi, innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlovchi va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etuvchi yetakchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi. Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim jarayonini samarali muvofiqlashtirish pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi, metodik tayyorgarligi hamda rahbarning liderlik va boshqaruv qobiliyatiga bevosita bog'liqdir. Shu sababli direktor tomonidan qo'llaniladigan boshqaruv mexanizmlarini ilmiy asosda o'rganish, ularni amaliyotga tatbiq etish va takomillashtirish bugungi kun talablaridan biridir.

Zamonaviy rahbar nafaqat ma'muriy boshqaruvni amalga oshiruvchi shaxs, balki innovatsion g'oyalarni joriy etuvchi, pedagoglarni qo'llab-quvvatlovchi va ta'lim muhitini rivojlantiruvchi lider sifatida faoliyat olib borishi lozim. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda direktorning boshqaruv mahorati muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy boshqaruv tizimi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va strategik boshqaruv mexanizmlaridan foydalanishni talab etmoqda. Shu sababli direktor o'rinbosarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishdagi faoliyatini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Ta'lim jarayonini muvofiqlashtirish — bu pedagogik faoliyatni yagona maqsad asosida tashkil etish, barcha ishtirokchilarning hamkorligini ta'minlash hamda ta'lim sifatini nazorat qilish jarayonidir.

Bunday o'quv mashg'ulotlari bolalarda katta qiziqish uyg'otib, o'yin davomida ortiqcha zo'riqishlarsiz mantiqiy hamda ijodiy fikrlash rivojlanadi, ijtimoiy faollik va axloq me'yorlariga rioya qilish ko'nikmalari tarbiyalanadi, tabiiy va ijtimoiy muhit

to'g'risidagi tasavvurlari tartibga solinadi va tushunchalarni to'g'ri shakllanishi ta'minlanadi. Ta'limning turli bosqichlarida davlat ta'lim standarti ta'lim faoliyati natijalari standarti sifatida qaraladi – ma'lum bir tarixiy davrda ma'lum bir jamiyat uchun zarur bo'lgan ta'limning mos yozuvlar darajasi; ta'lim standarti, ta'lim to'g'risidagi tegishli hujjatlarni olish uchun shaxs tomonidan erishish kerak bo'lgan daraja. Maktabgacha ta'limda davlat ta'lim standarti ta'lim jarayonini amalga oshirish uchun shartsharoitlarning standartidir. Maktabgacha ta'limning vaqtinchalik standartiga muvofiq, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maqsadi va natijasi ta'lim jarayonini amalga oshirish uchun sharoit yaratishdir. Ta'lim sifatini boshqarish (ta'lim sifati menejmenti) ta'limni boshqarishning umumiy tuzilmasi tarkibiga kiradi. Bunda ta'lim sifati menejmenti rahbarning yakkaboshchiligi hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan va amalda o'z samaradorligini ko'rsatgan boshqarishning chiziqli tuzilmasini inkor etmaydi. O'z o'rnida, sifat menejmentining joriy etilishi umumiy boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi – ta'lim muassasasi rahbari, xodimlari va manfaatdor jamoat tashkilotlari vakillari o'rtasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Vazifalarning bajarilish ketma-ketligi, vazifalarning o'zi, bajarish yo'llari, alohida usul va xarakatlarning batafsil tartibi, ta'lim sifatini ta'minlovchi asos sifatida, qabul qilingan boshqaruv qarorlarining samarali ijrosini kafolatlaydi.

Ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishda direktori bir qator boshqaruv mexanizmlaridan foydalanadi. Ularga quyidagilar kiradi:

Rejalashtirish mexanizmi-Rejalashtirish boshqaruvning muhim funksiyasi bo'lib, ta'lim jarayonining maqsad va vazifalarini aniq belgilash imkonini beradi. Direktor o'rinbosari yillik, oylik va haftalik rejalar asosida pedagogik faoliyatni tashkil etadi. Rejalashtirish jarayonida ta'lim standartlari, bolalarning yosh va individual xususiyatlari inobatga olinadi.

Monitoring va nazorat mexanizmi-Pedagogik monitoring ta'lim sifati va samaradorligini aniqlashda muhim vosita hisoblanadi. Direktor mashg'ulotlarni kuzatish, tahlil qilish va pedagoglarga metodik tavsiyalar berish orqali ta'lim jarayonini nazorat qiladi. Monitoring natijalari asosida mavjud muammolar aniqlanadi va ularni bartaraf etish choralarini ishlab chiqadi.

Metodik boshqaruv mexanizmi-Direktor pedagog xodimlarning metodik savodxonligini oshirish maqsadida seminar-treninglar, ochiq mashg'ulotlar va mahorat darslarini tashkil etadi. Bu esa pedagoglarning innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishiga yordam beradi.

Innovatsion boshqaruv mexanizmi-Zamonaviy ta'lim jarayonida AKT va raqamli texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Direktori elektron monitoring tizimlari, raqamli platformalar va interaktiv metodlardan foydalanish orqali boshqaruv samaradorligini oshiradi.

Kommunikativ boshqaruv mexanizmi-Samarali kommunikatsiya ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishning muhim omillaridan biridir. Direktori pedagoglar, otalar va jamoatchilik bilan hamkorlikni yo'lga qo'yadi. O'zaro hamkorlik va axborot almashinuvi pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, bolalarga sifatli ta'lim-tarbiya berish hamda zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonda maktabgacha ta'lim tashkiloti direktor o'rinbosarining faoliyati alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki direktor o'rinbosari pedagogik jarayonni muvofiqlashtiruvchi, metodik ishlarni tashkil etuvchi hamda ta'lim sifati monitoringini olib boruvchi asosiy boshqaruv subyektlaridan biri hisoblanadi. Hozirgi davrda an'anaviy boshqaruv usullaridan innovatsion boshqaruv tizimiga o'tish zarurati ortib bormoqda. Innovatsion boshqaruv pedagogik jarayonni yangi metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va interaktiv yondashuvlar asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Shu bois direktor o'rinbosarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, Maktabgacha ta'lim tizimida direktorning ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishdagi boshqaruv mexanizmlari ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Rejalashtirish, monitoring, metodik boshqaruv, kommunikativ va innovatsion boshqaruv mexanizmlaridan samarali foydalanish pedagogik jarayonlarning samaradorligini ta'minlaydi.

Shu sababli direktorlarning boshqaruv kompetensiyasi, liderlik qobiliyati va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini muntazam rivojlantirish bugungi maktabgacha ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi me'yoriy hujjatlari.
3. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi 2022.
4. Tolipov O., Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2019.
5. Ishmuhamedov R. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2020. R. Ishmuhammedov, M. Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (Ta'lim tizimi hodimlari metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma) – T: 2013.
6. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya,